

Protokoll 3/2024

fört vid Skönhetsrådets delegerade i plan- och bygglovsärenden, naturvårdsärenden samt kulturvårdsärendens sammanträde måndagen den 22 april 2024 kl. 13:30-16:00, Kansli lokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Katarina Borg Vice ordförande
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Anders Johnson
Måns Lönnroth
Monica Muro de Santa Cruz
Helena Nilsson Lannegren §1
Catharina Nolin
Laila Reppen
John Stenborg
Knut Weibull
Fredrik Jöngren Handläggare
Monica Hector Protokollförare
Henrik Nerlund Sekreterare
Joel Edding Föredragande §1
Daniel Andersson Föredragande §1
Sophia Norrman Winter Föredragande §2
Nina Mjaaland Föredragande §3

Paragraf

§§1-4

Sekreterare

Monica Hector

§ 1**Stadens planeringsstrategi, information från
stadsbyggnadskontoret**

På Skönhetsrådets begäran informerade stadsbyggnadskontoret om Stadens planeringsstrategi. Joel Edding och Daniel Andersson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2024/53

Beslut

Ordförande tackade föredragarna för informationen.

Lades ärendet till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Planeringsstrategin är ett nytt verktyg för den fysiska planeringen och ersätter aktualitetsprövningen av översiktsplanen. Planeringsstrategin syftar till en stärkt strategisk planering där en alltmer komplex stadsbyggnad hanteras. Stadens löpande översiktsplanering med utvecklade arbetsätt är en nyckel för ökad styrning mot översiktsplanens kvalitativa och kvantitativa mål.

Ett antal olika planeringsförutsättningar har ändrats sedan översiktsplanen antogs 2018. Trots det är stadens samlade bedömning att den är aktuell och ger ett bra stöd för Stockholms utveckling. Av översiktsplanens två fördjupningar fungerar Översiktsplan för Nationalstadsparken fortsatt bra som vägledning för såväl detaljplan som bygglov och är därmed aktuell. Däremot är Karolinska-Norra Station, Fördjupning av två översiktsplaner – Stockholmsdelen inaktuell.

Planeringen under 2019–2022 ligger i huvudsak i linje med översiktsplanen. Förvaltningar och bolag arbetar med en stor mängd insatser som leder till att planen steg för steg förverkligas. En analys av potential för ny bebyggelse visar att stadens mål om en fortsatt omfattande stadsutveckling ryms inom översiktsplanens inriktning.

En rad åtgärder är nödvändiga för att stärka genomförandet av översiktsplanen. Genomförbara projekt behöver prioriteras i en utmanande konjunktur. Resurser omfördelas mellan projekt när det är möjligt så att stadsutvecklingen bidrar till mer likvärdiga livsvillkor för olika grupper i stadens alla delar. Kunskapen behöver utvecklas om den ekologiska infrastrukturen och dess tålighet för stadsutveckling. Framtida teknisk försörjning behöver säkras genom en gemensam planering med andra aktörer. En minskning av biltrafiken är en förutsättning för och möjliggörs av en mer sammankopplad stad. Det är en grund för minskad klimatpåverkan,

men staden behöver parallellt göra stora insatser för att klimatanpassa den byggda miljön i nya projekt och befintlig struktur.

Inom arbetet har tre rapporter tagits fram för att belysa olika delar av stadsutvecklingen. Följande rapporter är bilagda planeringsstrategin:

- Översiktsplanen blir verklighet – uppföljning av genomförandet 2019–2022 analyserar detaljplaneringen och stadens strategiska insatser.
- Översiktsplanens bebyggelsepotential klargör att översiktsplanens inriktning rymmer de kvantitativa mål som finns för bostäder och arbetsplatser.
- Återblick på Skillnadernas Stockholm visar hur de skilda livsvillkoren i stadens olika delar har utvecklats sedan Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm belyste frågorna 2015. Kommissionens arbete låg till grund för översiktsplanen och fick ett avtryck i exempelvis de strategiska sambanden.

Planeringsstrategin är antagen av stadsbyggnadsnämnden och ska, inom en snar framtid, även behandlas av kommunfullmäktige.

§ 2

Hjälpslaktaren 7 m.fl. (Slakthusområdet etapp 2B), planärende på samråd, 2019-08051

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Hjälpslaktaren 7 m.fl. (Slakthusområdet etapp 2B), planärende på samråd, 2019-08051. Sophia Norrman Winter, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2024/71

Beslut

Beslöts avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande utformning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget för Hjälpslaktaren 7 m fl syftar till att möjliggöra utbyggnad av Slakthusområdets centrala kvarter till en hållbar och trygg blandstad samtidigt som kulturhistoriska värden

respekteras. Planen innebär att användningen ändras från i huvudsak industriverksamhet till bostäder, centrum, kontor, park och gata. Med planen skapas förutsättningar för en blandad markanvändning med hög täthet och aktiva bottenvåningar, god tillgång till kollektivtrafik och lågt bilinnehav för boende, verksamheter och besökare. Inom planområdet finns åtta kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer som planen syftar till att bevara samtidigt som en långsiktig utveckling av området med ny bebyggelse möjliggörs. Planen medger att sex av de åtta bevarade byggnaderna byggs på med nya våningar, i övrigt avses bebyggelsen rivs.

Skönhetsrådet har följt planeringen av Slakthusområdets omvandling från de allra tidigaste idéerna som rådet fick ta del av 2006 till programmet 2015. Under de senaste åren har rådet tagit del av och yttrat sig över sex delområden, föreliggande planförslag är således den sjunde etappen som nu är ute på samråd. Överlag har rådet ställt sig positivt till de presenterade etapperna – rådet har tillstyrkt fem av dessa med erinran, främst om byggnadshöjder och gestaltning. Endast en av planerna, Johanneshov 1:1, etapp 2C, avstyrktes då den föreslagna skolan praktiskt taget saknade vistelseytor. Skönhetsrådet kommer nedan att kommentera förslaget kvarter för kvarter.

Kv Hjälpslaktaren

Kvarteret kommer med föreliggande förslag i huvudsak bebyggas med bostäder i två kvarter – Kvarter H västra Hjälpslaktaren 1, 7 och 8 och Kvarter H östra, Hjälpslaktaren 4, Hus 27. Båda bostadskvarteren föreslås byggas i sex våningar med en indragen sjunde våning, förutom i sydost där ett hörnhus om nio våningar med en indragen tionde våning föreslås och intill det en lägre volym om fem våningar. Samtliga bostadshus planläggs med lokaler i bottenvåning. Mot Slakthusgatan behålls fasaden men i övrigt rivs den gulklassade bebyggelsen inom Hjälpslaktaren 4. Delegerade hade ingen erinran vad gäller bostadskvarterens gestaltning och de materialval som föreslås men önskade att sexvåningsskalan hålls genomgående för att skapa en mer harmonisk och sammanhållen gemensam takfot. Den högre byggnadsvolymen är, enligt delegerades uppfattning, omotiverad i den nya stadsväven.

Befintlig, grönklassad byggnad i Kvarter H västra, Hjälpplaktaren 2, Hus 35 bevaras och får rivningsförbud samt planläggs för centrumändamål. Planen medger en ny påbyggnad för kontor samt en klimatskyddad inglasning under skärmtaket mot Hallvägen. Fasader, fönstersättning, fasadmaterial och taklanterninger ska bevaras. Den nya byggrätten för en ny volym om fyra kontorsplan är centralt placerad ovanpå befintlig enplansbyggnad. Enligt delegerades uppfattning innebär förslaget att upplevelsen av den befintliga byggnaden med sitt väl gestaltade volymspel förminskas.

Kv Sandhagen

Tidigare bebyggelse inom Sandhagen 3, 4 och 5 – underlaget benämnt kvarter I och K – är riven för att ge plats för nya bostäder. Bebyggelsen består i planen av fyra bostadslameller i sex våningar med en indragen sjunde takvåning. Den södra lamellen har en högre volym om tio våningar i hörnet mot Rökerigatan. Kvarteret bryts upp av tre envåningsbyggnader som kan innehålla publika lokaler och som gestaltas lätt och transparent. Befintlig byggnad i Kvarter I, Sandhagen 14, Hus 16 bedöms ha ett stort miljöskapande värde på grund av den tidigare verksamheten, den låga skalan och läget mot Rökeritorget. Byggnaden bedöms, trots sin enkla utformning, bidra till det historiska djupet, variationen och miljön i området. Delegerade ansåg att även våningsantalet i detta bostadskvarter bör sänkas till sexvåningsskala och den planerade högre hushöjden i hörnet mot Slakthusgränd/Rökerigränd bör utgå ur förslaget. Delegerade hade ingen erinran mot den planerade gestaltningen av kvarteret i de delar som redovisats med undantag för den norra lamellen som enligt underlaget ska utvecklas vidare under planprocessen. Delegerade hade ingen erinran avseende föreslagna användningsbestämmelser för Hus 16, inte heller de förändringar i fasad och tak som planen medger.

I Kvarter L, Sandhagen 6 och 7 föreslås markanvändningen bli kontor och centrumändamål. Förslaget innebär att de två befintliga byggnaderna byggs på med två våningar vardera. Mellan dessa, på den nuvarande gården, föreslås sammanlänkande byggnader med nya huvudentréer uppföras i 1-9 våningar. Delegerade ansåg att förslaget kraftigt förändrar kvarterets ursprungliga volymhantering och gestaltning. Exploateringsgraden inom kvarteret är för hög och tillkommande byggnader måste, enligt delegerade, utformas utifrån befintliga hus och med ett större lugn i volymhantering och gestaltning. Påbyggnaderna på de befintliga kontorshusen bör helt arbetas om och gestaltas som mindre tillägg med rejäla indrag.

Kv Charkuteristen

Kvarter N, Charkuteristen 1, 6, 7 och 8 föreslås få markanvändning kontor och centrumändamål. Planen innebär att befintliga byggnader bevaras men medger att fastigheterna kan byggas på med nya våningsplan. De ändrade planbestämmelserna innebär mer öppna bottenvåningar där det blir möjligt med lokaler för publika verksamheter. Charkuteristen 8 har bedömts ha lägre kulturhistoriskt värde och de genomgripande förändringar som föreslås kan innebära att byggnaden till stora delar rivs, däribland den utanpåliggande rampen upp till takparkeringen. Gränderna och passagerna genom kvarteret behålls till stor del. Kvarteret rymmer även den blåklassade fastigheten Charkuteristen 5, Hus 30. Byggnaderna, bestående av en högdal, ursprungligen använd för kontor samt en lågdal som användes för varuhantering, uppfördes 1950-51 efter ritningar av Ralph Erskine och Yngve Fredriksson för kolonialvaruföretaget Möller & Co. De kulturhistoriska värdena motiverar ett rivningsförbud samt skyddsbestämmelse q.

Delegerade välkomnade skyddsbestämmelserna för Charkuteristen 5. Tyvärr medger planen för intilliggande fastighet, Charkuteristen 8, ett högre kontorshus som, om det skulle ges byggrätt, på ett menligt sätt skulle påverka både upplevelsen av Ralph Erskines och Yngve Fredrikssons byggnadsverk och dess kulturhistoriska värden. Kontorsdelen är avsedd att trona över lågdelen och den har historiskt sett varit ett av de högre husen i Slakthusområdet. Delegerade ansåg att planförslaget för grannfastigheten måste omarbetas och den högre volymen utgår så att byggnaden som rymde Möller & Co:s verksamhet fortsatt kan dominera kvarteret i höjd och genom sin gestaltning.

Parker, parkering och buller

Planförslaget rymmer förutom kvarter med verksamheter och bostäder även två parker – Centrala parken samt Äppelparken – som båda ska utformas för att hantera skyfall. Den förstnämnda parken anläggs med många träd, plats för lek och rekreation samt blomsterplanteringar. Äppelparken kommer att ha träd, blomsterplanteringar och sittplatser. Delegerade har sedan de första planerna för Slakthusområdet började diskuteras hävdade att friytorna inom området är för små i förhållande till de som kommer att bo och vistas i området. Ett lägre exploateringsstal skulle kunna minska trycket på de små grönytor som kommer finnas. Delegerade såg positivt på att mobilitetstjänster kommer att finnas inom området men ansåg att bågen bör spännas högre i projektet. Enligt delegerade bör de befintliga parkeringsplatserna i Arenagaraget utnyttjas bättre. Områdets samlade parkeringsplatser borde vara tillräckliga för en modern stadsdel med god försörjning av kollektivtrafik samt där man kompletterar med ett stort utbud av mobilitetstjänster. Delegerade ansåg således att nya

parkeringsplatser inte bör tillföras. Av remissunderlaget framgår att bullernivåerna i samband med evenemang såväl som från verksamheter inom området måste omhändertas så att det på ett tillfredsställande sätt går att kombinera bostäder med musikverksamheter och idrottsevenemang.

Sammanfattning

Delegerade ansåg att grundidén för Slakthusområdet är god – att områdets gatustruktur bibehålls, att flertalet befintliga byggnader behålls, att markbeläggningen blir enhetlig som ett ”golv” samt att biltrafiken ska hållas till ett minimum. Efter att ha tagit del av planförslaget ansåg dock delegerade att dessa intentioner inte uppfylls på ett tillfredsställande sätt. I stället har önskemål/krav på exploatering inneburit att fastigheterna med den mest värdefulla bebyggelsen föreslås få tillägg i form av på- och tillbyggnader som förvanskar de arkitektoniska och kulturhistoriska värdena eller där tillkommande volymer i kvarteret menligt påverkar upplevelsen av den värdefulla byggnaden. Delegerade ställde sig frågande inför fenomenet att tillåta om- och tillbyggnader som påverkar kulturmiljövärdet negativt samtidigt som skyddsbestämmelser tillförs i plankartan. Delegerade ville se en omarbetning av påbyggnaden i kv Hjälpslaktaren 2, Hus 35 och för Sandhagen 6 och 7. De föreslagna volymerna på gården bör gestaltningsmässigt tonas ner så och få en lugnare utformning och påbyggnaderna på de befintliga volymerna minimeras. I kvarteret Charkuteristen ville rådet se att den högre volymen som föreslås utgår så att byggnadskomplexet på Charkuteristen 5 genom sin unika arkitektoniska gestaltning och byggnadshöjd får fortsätta att dominera kvarteret.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/71-10 Samrådsbrev
- SR 2024/71-4 Planbeskrivning
- SR 2024/71-2 Plankarta del 2
- SR 2024/71-3 Plankarta del 1
- SR 2024/71-12 Underlag _ Gestaltnings-PM Allmän platsmark, DP 2B
- SR 2024/71-16 Underlag _ Kulturmiljöutredning Hjälpslaktaren 2
- SR 2024/71-5 Övrigt _ Arkitektförslag Kv I och K
- SR 2024/71-6 Underlag _ Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2024/71-7 Övrigt _ Arkitektförslag kv H Västra
- SR 2024/71-8 Övrigt _ Arkitektförslag Kv H Östra
- SR 2024/71-9 Övrigt _ Arkitektförslag Kv N
- SR 2024/71-11 Övrigt _ Kvalitetsprogram för offentliga rum, ver. 2.2
- SR 2024/71-25 Underlag _ Bebyggelsehistorisk inv Sandhagen 3 - Hus 16

- SR 2024/71-26 Underlag _ Bebyggelsehistorisk inv. Charkuteristen 1 o 7
- SR 2024/71-13 Underlag _ Handlingsplan etapp 2B - Mobilitet och parkering
- SR 2024/71-14 Underlag _ Sol- och skuggstudie, DP2B
- SR 2024/71-15 Övrigt _ Arkitektförslag Kv L
- SR 2024/71-17 Övrigt _ Övergripande kvalitetsprogram för arkitekturen i Slakthusområdet
- SR 2024/71-18 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Charkuteristen 5 lågdel
- SR 2024/71-19 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Hjälpslaktaren 4
- SR 2024/71-20 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Sandhagen 7
- SR 2024/71-21 Övrigt _ Mobilitets- och parkeringsstrategi, MOPS, v1.3
- SR 2024/71-22 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Charkuteristen 6
- SR 2024/71-23 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Charkuteristen 8
- SR 2024/71-24 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Sandhagen 6
- SR 2024/71-27 Övrigt _ Kulturhistorisk inventering och analys Del 2
- SR 2024/71-28 Övrigt _ Kulturhistorisk inventering och analys Del 3
- SR 2024/71-29 Övrigt _ Kulturhistorisk inventering och analys Del 4
- SR 2024/71-30 Övrigt _ Kulturhistorisk inventering och analys Dell
- SR 2024/71-31 Underlag _ Antikvarisk förundersökning Charkuteristen 5

§ 3**Landsknekten 4, 22 och 23, planärende på samråd 2,
2018-13333**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Landsknekten 4, 22 och 23, planärende på samråd 2, 2018-13333. Nina Mjaaland, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2024/76

Beslut

Beslöts tillstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget syftar till att möjliggöra för cirka 60 bostäder i olika lägenhetsstorlekar, varav fem bostäder är radhus, samt en lokal för centrumändamål. Den syftar också till att bidra till en utveckling av Johan Skyttes Väg till en mer aktiv och attraktiv stadsgata.

Lägenhetsbebyggelsen uppförs med tre våningar plus inredd vind. Fyra av radhusbostäderna uppförs i två våningar samt inredd vind mot Segervägen och ett radhus uppförs i tre våningar med indragen översta våning mot Johans Skyttes väg. Under byggnaden och delar av gården föreslås en garageanläggning med 31 p-platser. Sedan Skönhetsrådet yttrade sig i det första samrådsskedet, dnr SR 2021/99, har fastigheten Landsknekten 23 tillkommit som en del i planprojektet.

Delegerade ansåg att förslaget till detaljplan är väl avvägt vad gäller volymhanteringen. Volymerna och variationerna är väl anpassade till den omgivande miljön och vad som där planeras. Delegerade ansåg det positivt att den radhusbebyggelse som föreslås ligga längs med Segervägen är sänkt till två våningar, så att övergången till villabebyggelsen blir harmonisk. Däremot behöver gestaltningen av den gavel som vetter mot fastigheten Landsknekten 6 ytterligare bearbetning mot ett öppnare uttryck.

Delegerade såg mycket positivt på att stadsbyggnadskontoret har en samordning med planprojekten i området, men efterlyser mer av

detsamma för att lösa mobilitets- och parkeringsfrågorna. En av idéerna med förtätningen i området är att ha gröna gårdar som en grön zon mot villabebyggelsen. Möjligheterna att ha en grön och gestaltad gård motverkas av underbyggda gårdar, vilket rådet konstaterar är en återkommande lösning i ärenden liknande detta. Stadsbyggnadskontoret uppmanas att ta ett bredare grepp för att motverka denna utveckling.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/76-9 Samrådsbrev _ samråd 2
- SR 2024/76-8 Planbeskrivning _ samråd 2
- SR 2024/76-2 Dagvattenutredning 2023-11-17
- SR 2024/76-5 Solstudie 2023-11-20
- SR 2024/76-6 Antikvariskt utlåtande 2023-12-15
- SR 2024/76-7 Plankarta samråd 2
- SR 2024/76-3 Tjänsteutlåtande inför samråd 2
- SR 2024/76-4 Protokollsutdrag 2024-01-25 § 16
- SR 2024/76-10 Protokollsutdrag 2022-01-27 § 14

§ 4

Motion av Dennis Wedin (M) om att rädda Rålis. Remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/1389

Genom remiss hade Finansroteln, rotel I, begärt Skönhetsrådets yttrande över Motion av Dennis Wedin (M) om att rädda Rålis, KS 2023/1389.

SR 2024/75

Beslut

Delegerade ansåg motionen besvarad i enlighet med nedanstående.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Bordlades ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Föreliggande motion behandlar de båda förslag till arbetstunnlar för tunnelbanans nya gula linje som föreslås runt station Fridhemsplan. Det ena alternativet innebär att en bensinstationstomt tas i anspråk vid Lindhagensplan medan det andra innebär att Rålambshovsparkens kantzon i slänten mot Norr Mälarstrand grävs upp. Trafikförvaltningen i Region Stockholm samrådde dessa förslag i slutet av 2023. Motionären tar ställning för att

Rålambshovsparken fredas och att inslaget för arbetstunneln läggs vid Lindhagensplan.

Skönhetsrådet yttrade sig i ovannämnda samråd 2023 och biträdde samma uppfattning som motionären. Rålambshovsparken har viktiga rekreativa värden och är samtidigt ett tidigt exempel på den modernistiska parklandskapsuppfattning som introducerades av stadsträdgårdsmästare Osvald Almqvist under begreppet Stockholmsstilen. Delegerade fann det mycket viktigt att parken inte blir platsen för en permanent tunnelmykning med fällning av träd och andra irreversibla skador som följd. Lindhagensplansalternativet bör utgöra huvudalternativ och Rålambshovsparken avskrivas som arbetsområde.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/75-1.1 Motion av Dennis Wedin (M) om att rädda Rålis. Remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/1389

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Monica Christina,Hector	2024-04-25
Inga Margareta,Varg	2024-04-26
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2024-04-25